

CEDU – Centrum pro demokratické učení, o. p. s.

Třídnická hodina

Webinář RVP

Vítek Hrbáček a Petr Bureš

CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ

14. 3. 2018

Program

CO NÁS DNES ČEKÁ?

- **Formální podmínky TH**
 - Formy realizace TH (kdy, jak často, odměňování)
 - Cíle TH
 - Definice TH
 - Na čem je dobré se domluvit v učitelském sboru?
- **Obsahová náplň**
 - Pravidla v TH
 - Ladící otázky
 - Jak si TH naplánovat?
 - Strom – třída si sama vygeneruje témata na TH
 - Kostky – otvírací techniky
 - Reflexe – škálování, terč, fotbalová branka, pětiprst
 - Literatura a zdroje

Představení lektorů

Mgr. Petr Bureš

- Diplomová práce – Třídnická hodina jako specifická náplň práce třídního učitele. (Pedf UK, Pg – rv)
- Absolvoval 80 hodinový koučovací výcvik.
- V roce 2014 úspěšně zakončil 250 hodinové školení metodika prevence.
- Momentálně čtvrtý ročník (z pěti let) studia KVP (komplexní výcvik prevence). Jedná se o 600 hodinový sebezkušenostní výcvik ve vedení tříd a skupin osobního rozvoje. (Helena Vrbková a Život bez závistostí)
- Pracoval na ZŠ Tábořská (Nusle, Praha 4) a ZŠ Strossmayerovo nám. (Letná, Praha 7), kde byl třídním učitelem, a v rámci práce třídního učitele měly tyto školy v rozvrhu pravidelné třídnické hodiny.
- V současné době pracuje jako učitel na ZŠ Písečná (Chomutov) a jako lektor CEDU pro adaptační kurzy a třídnické hodiny.

Představení lektorů

Vítek Hrbáček

- Absolvent psychoterapeutického výcviku SUR.
- Přes 15 let se zabývá práce s třídními kolektivy na základních a středních školách – klima tříd, krizové intervence.
- Přes 11000 hodin práce se školními kolektivy na základní a střední škole.
- Lektor neziskové organizace Centrum Rozum.
- Lektor podpůrné skupiny pro pěstouny.
- Spolupracoval s ZŠ Kunratice, ZŠ Tábořská, ZŠ Londýnská, ZŠ Kavčí hory, ZŠ Sázavská atd.
- V současné době dokončuje výcvik VTI - Videotrénink interakcí.
- Výcvik prevence sociálně-patologických jevů se zaměřením na školní násilí a šikanování (PhDr. Michal Kolář)

Důvody pro TH

Z jakého důvodu na škole realizovat TH

- **V rámci třídy** – podpora vytváření koheze třídy, žádoucích hodnot, pozitivního vnímání reality, prevence rizikového chování, profilace třídy, vytvoření prostoru pro zdravé komunikační prostředí. Ovlivňování skupinové dynamiky třídy.
- **Ve vztahu mezi třídním učitelem a třídou** – umožnění pravidelného kontaktu, podpora důvěryhodného vztahu mezi třídním učitelem a třídou, vytvoření předpokladů k včasnému odhalení výskytu možného rizikového chování.
- **V rámci školy** – zlepšení vztahové atmosféry ve škole, snížení výskytu rizikového chování (šikana, kriminalita, užívání návykových látek, aj.), zvýšení kooperace. (Fialová, M. Metodika vedení TH, PPP Karlovy Vary)

Definice TH

- Podpora osobnostního rozvoje žáků prostřednictvím „třídního života“ s důrazem na prevenci vzniku nežádoucího sociálního vývoje by měla být v centru výchovného snažení škol, a to již od mateřské školy. Nelze předpokládat, že děti i dospívající se naučí – **jen tak mimochodem** – poznávat sami sebe a ostatní, kooperovat, podporovat se a porozumět jinakosti druhých.“ (Valentová in Bendl, Kucharská a kol., 2008)
VALENTOVÁ, L. Školní třída jako sociální skupina. In Bendl, S., Kucharská, A., a kol. *Kapitoly ze školní pedagogiky a školní psychologie*. Praha: Pedf UK, 2008.
- „Třídnické hodiny poskytují jedinečnou možnost pravidelné práce se vztahy uvnitř třídy. Velký smysl vidíme ve využití třídnických hodin pro řešení aktuálních problémů třídy. Tento způsob práce se třídou je prevencí sociálně nežádoucích jevů a současně přináší možnost účinné intervence, kterou lze delegovat na odborníky, nebo ji v některých případech samostatně provést. Necháme-li žáky pravidelně sdělovat, co se jim ve třídě líbí a co ne, vede to k tomu, že se podaří podchytit a často i vyřešit řadu problémů, které jinak často přerostou do takřka **neřešitelných rozměrů**.“ DUBEC, M. *Třídnické hodiny*. 1. vyd. Praha: Odyssea. 2007
- „Důvody, které souvisejí se zcela odlišnou stránkou výchovy a vzdělání dětí, říkají, že třídnické hodiny se vyplatí, protože při nich je příležitost podpořit **soudržnost kolektivu třídy** a máme možnost **rozvíjet sociální dovednosti žáků**.“ (Krejčová in Krejčová, Mertin, 2010) Mertin, V. *Pedagogická intervence u žáků ZŠ*. Praha: Wolters Kluwer, 2010

Frekvence TH na školách (zejména ZŠ)

- 1) Nemají
- 2) Nahodile (je na TU, kdy svolá TH)
- 3) 1x/ za měsíc
- 4) 1x/ za 14 dní
- 5) 1x/ za týden pevně v rozvrhu (pondělí 1 h; průběžně)
 - disponibilní hodina, přímá vyučovací činnost
 - nadpočetní hodina pro učitele i žáky, informace o ni např. ve školním řádu.

Anketa:

- V jaké frekvenci máte TH Vy?
- Máte ji z A) disponibilní hodiny či jako B) nadpočetní hodinu?
- V jaké frekvenci byste si ji přáli u Vás na škole?

Frekvence TH na školách (zejména ZŠ)

- **Pravidelné**
- **1x za týden, integrované v rozvrhu hodin**
- Třídnické hodiny nejsou svolány nahodile, jako doplněk k výuce, jako reakce na nějakou událost (blížící se třídní výlet, školní akce, besídka, či v horším případě nenadálá nepříjemnost týkající se třídy), ale bývají předem jasně vymezeny v měsíčním, či týdenním harmonogramu školy. Formálně stojí mimo učební plán, ale jsou zaznamenány v třídním rozvrhu hodin.“ (Balcarová, J. TH netradičně, 2011)

Odměňování TU

Odměňování TU

- Nízké: 400 – 1000 Kč
- Mělo se zvyšovat v rámci kariérního řádu – zamítnut. Zvýšení v nedohlednu.
- TU má dost práce a finanční ohodnocení je velmi neodpovídající -> 1000 Kč/25 žáků = 40 Kč/žáka.
- 1000 Kč má málo TU.
- **Anketa:**

Máte nyní za práci TU finanční ohodnocení?

- A. 400 – 600 Kč/ měsíc
- B. 600 – 800 Kč
- C. 800 – 1000 Kč

Považovali byste za odpovídající finanční ohodnocení za TU

- A. 1000 – 2000 Kč
- B. 2000 – 3000 Kč
- C. 3000 – 4000 Kč
- D. 4000 – 5000 Kč

Domluva v učitelském sboru

Co domluvit v učitelském sboru před pravidelnými TH?

- Přínosy TH.
- Negativa TH.
- Obavy z TH.
- Potřeby, přání TU od vedení školy v rámci TH.
- Případně názorovou přímku – Souhlasím s pravidelnými třídnickými hodinami?
- Je možné TH – TU a zastupující TU?
- **Cíl:**
 - Nechat zaznít názory učitelů na TH.
 - Důležitá diskuze v rámci uč. sboru.
 - Otevřená atmosféra.

Anketa: Proběhla u vás ve škole takováto debata v rámci US?

1) Ano 2) Ne

Představujeme TH rodičům

- Vysvětlit jim z jakého důvodu pravidelné TH.
- Výborné video od Scia

<https://www.scio.cz/rozvoj-deti/11-15-let/druha-noha/>

(nebo na youtube zadejte „druhá noha“)

Vedeme TH

VedemeTH

- Zpočátku my, ale postupně zapojovat do přípravy i žáky -> nenechat celou dřinu na sobě!
- Komunitní kruh
 - vidíme na všechny a všichni se vidí navzájem

Pravidla v rámci TH

- 1) Mluví jen jeden, ten kdo se hlásí.
- 2) Nasloucháme.
- 3) Nešeptám.
- 4) Nikdo nemá právo ponižovat druhého.
- 5) Stop
- 6) Každý mluví sám za sebe

Já zodpovídám za bezpečnost, proto tyto pravidla přináším já

Vedeme TH

Vedeme TH

- Zajímavé kolika učitelům je na školení v rámci téma TH nepříjemné sedět v kruhu.
- Je to nezvyk i pro ně -> vzít tento nepříjemný pocit jako téma na TH ->
- Škála: 0-100, jak vám je žáci nepříjemné sedět v kruhu. 0 - nejméně nepříjemně; 100 – nejvíce nepříjemně
- **Anketa:**
- Nejčastěji vedu TH v
 - A. komunitním kruhu
 - B. frontálně
 - C. žáci sedí po skupinkách
 - D. jinak

Jak je pro mě osobně příjemné sedět v komunitním kruhu?

A) 0 – 20 B) 20 – 40 C) 40 – 60 D) 60 – 80 E) 80 - 100

1) Naladění

2) Hlavní téma

3) Uzavření

1) Naladění – ladící otázka -> rituál

- Jaký život zvířete bych chtěl vyzkoušet
- Kdybych nemusel být tady ve třídě. Kde bych byl a co bych dělal.

Můj nejoblíbenější... je...

Kdybych měl jediné přání,...

Jsem nejšťastnější, když...

Otázka, kterou si v životě kladu. je... Když mám smutnou náladu, tak mi pomáhá...

Rozzlobím se, když...

Cítím se nejdůležitější, když...

Když jsem smutný,...

Když se polekám,...

Poleká mě, když...

Moje nejoblíbenější pohádková postava...

Lidé jsou...

V mém životě je můj hrdina....

Když mám smutnou náladu, tak mi pomáhá...

Jsem hrdý, že...

Cítím se skvěle, když...

V mém životě jsem již dokázal...

Můj největší zlozvyk je....

Chtěl bych změnit.....

Plánování, obsah TH

Vedeme TH

- 1) Naladění
 - 2) Hlavní téma**
 - 3) Uzavření
- **Nenechat vše na sobě, zapojit žáky**

Plánování, obsah TH

Rozpis témat třídnických hodin

- 3/3
- 1/3 třídní učitel
- 1/3 žáci
- 1/3 co vyplyne
(Vrbková, H. KVP)

Vedeme TH

	1	2	3	4	poznámky
září	Organizace šk. roku	Obavy a strachy před novým šk. rokem.	Plánování témat od žáků na TH	Petr a Vítek	
říjen			Podzimní prázdniny	Dora a Majka	
listopad			Příprava Jarmarku	Pat a Mat	
prosinec		Vánoční jarmark	Vánoční posezení ve třídě	Vánoční prázdniny	
leden				Pololetní prázdniny	
únor		Jarní prázdniny		Honza A Věra	
březen			velikonoce	Tom a Ela	
duben				Verča a Jarka	
květen				Filip a Kája	
červen			Zhodnoce ní školního roku		

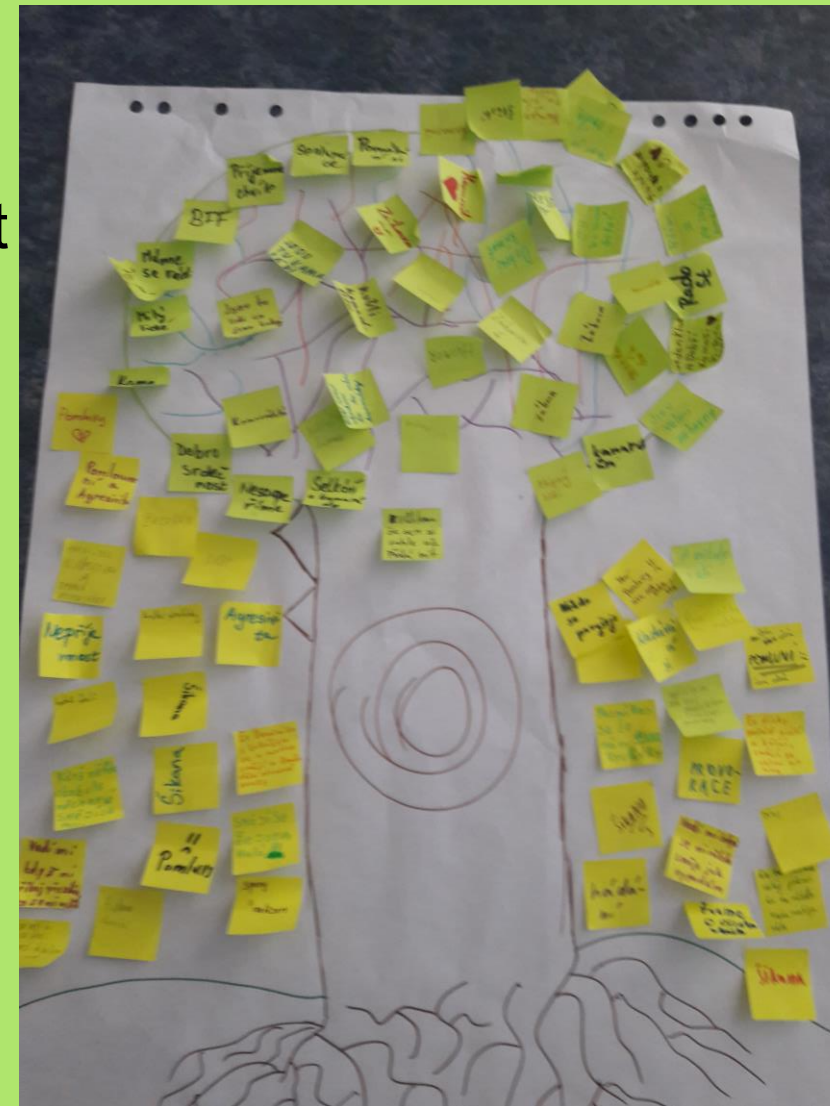
Metoda Strom

- **Cíl:** školní třída sama napíše a pojmenuje témata s kterými lze pracovat
- 1) Necháme třídu nakreslit strom. Strom musí mít tři části (korunu, kmen a kořeny), jinak může být jakýkoliv).
- 2) Žáci píšou na lepící papírky (jedno téma na jeden papírek) témata:
- **Do koruny** – zelené papírky – **Jaké chování se nám ve třídě daří.**
- **Pod korunu** – žluté papírky – **Jaké chování chceme, aby ze třídy odešlo.**
- **Do kořenů** – hnědé papírky – **Jaké chování chceme, aby do třídy přišlo? Co chceme, aby přišlo.**

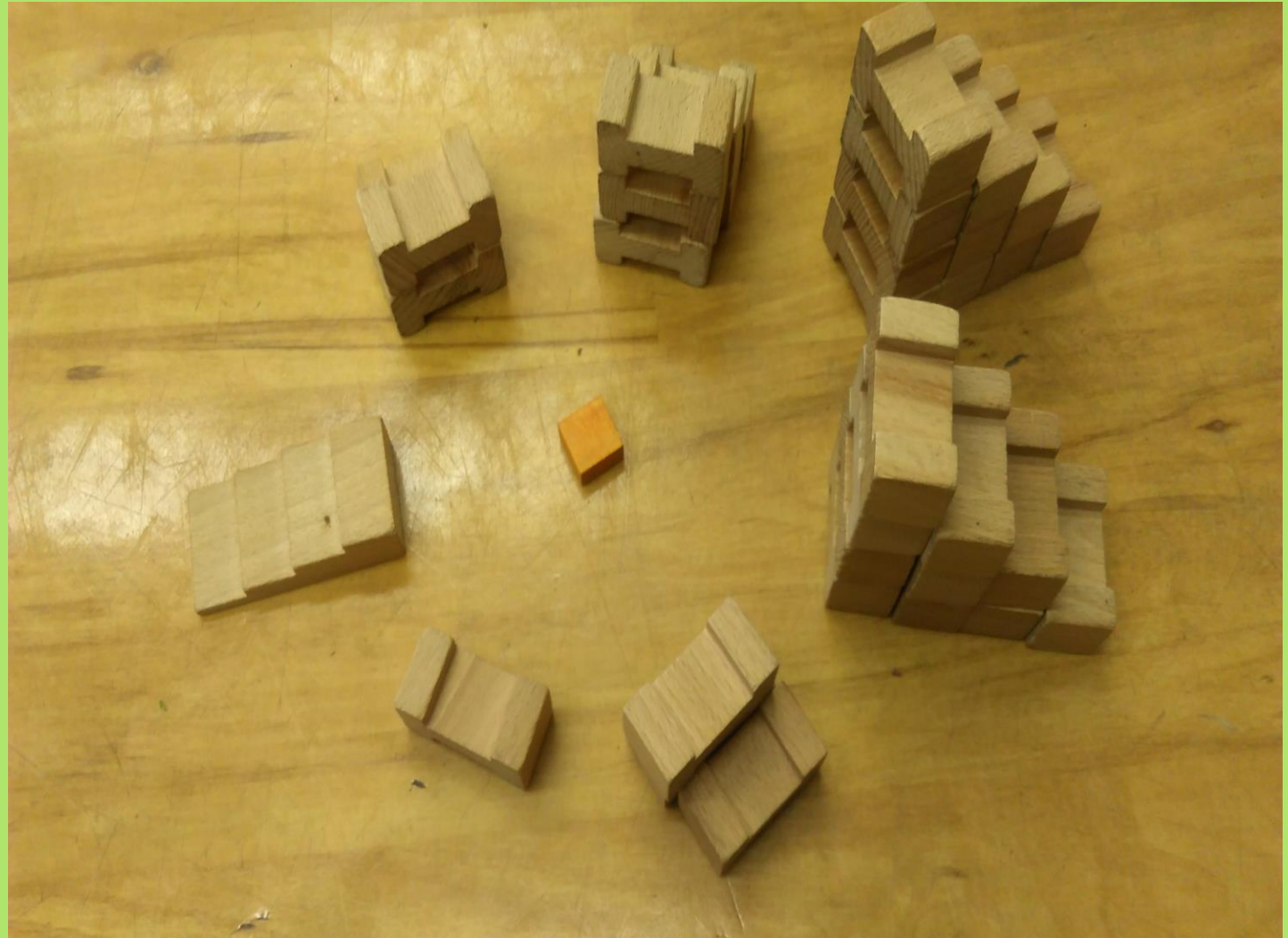
Metoda Strom

- sranda, kamarádství,
- parta, pomáháme si
- pomlouvání, skupinky, závist
- noví holky, kluci, učitelé, přátelské vztahy
- Co dál – nechat hlasovat vybrat vy jako TU
- Pokud vytvoříme na začátek školního roku, tak i jako diagnostický nástroj. Srovnám posun v čase.

Kostky

Aby nikdo nikoho neutlačoval

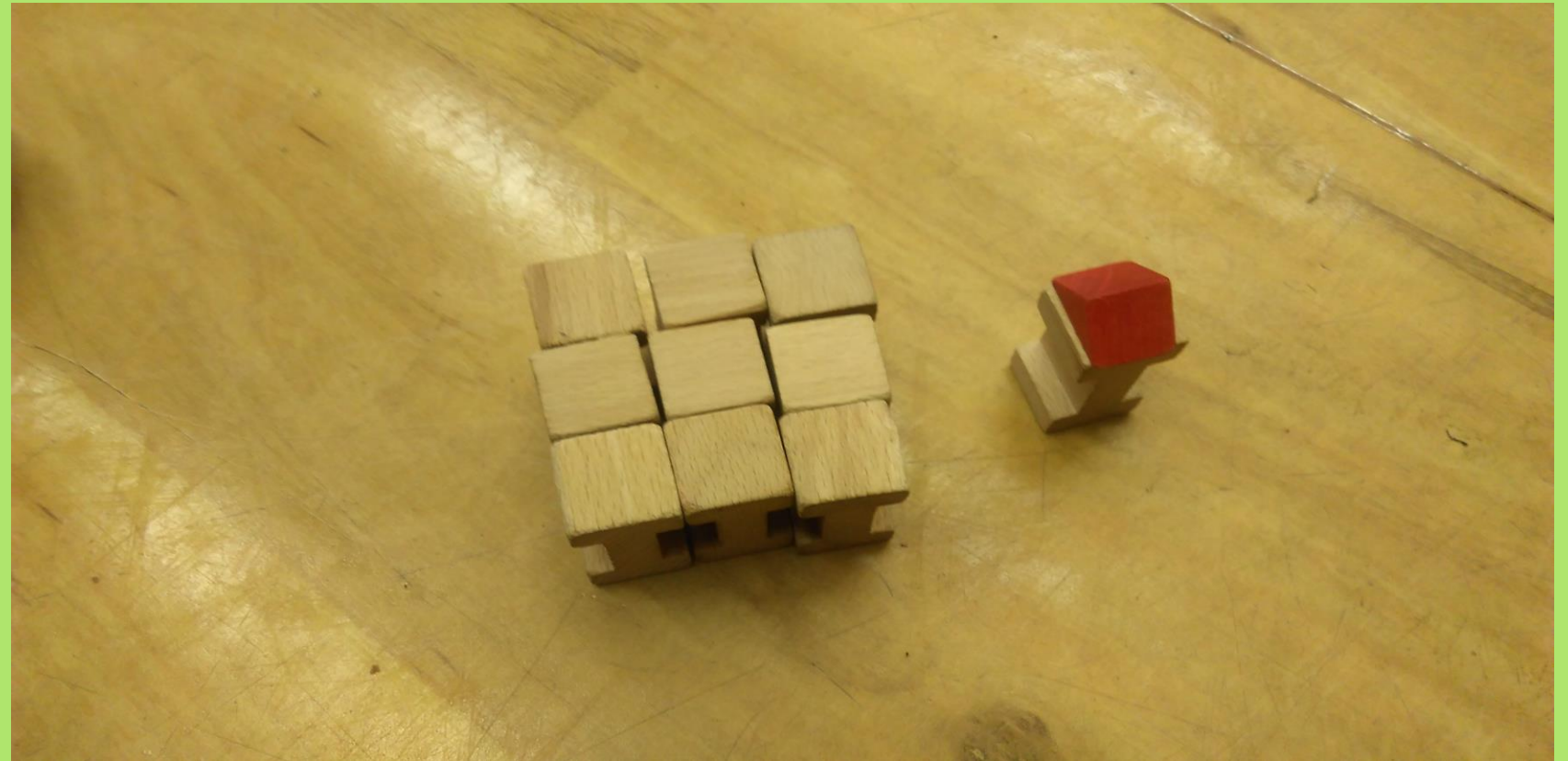

Hradba, kterou mu bráníme zapadnout

Kostky

Neumíme přijímat jinakost

Kostky

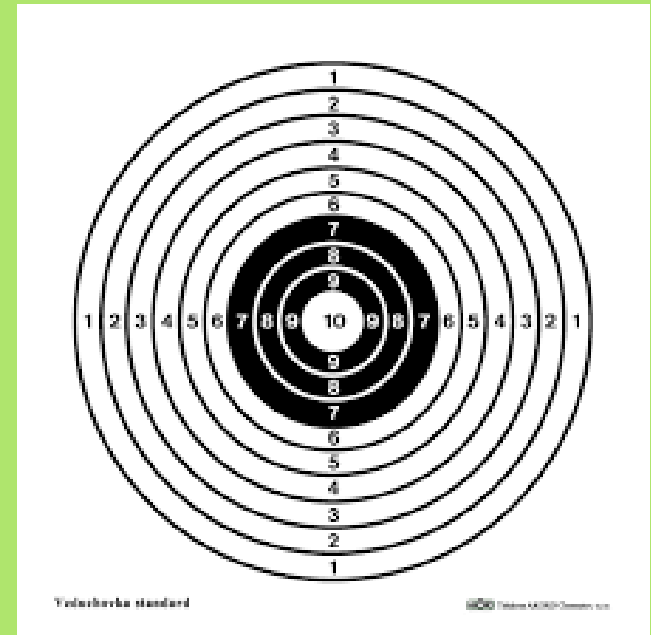
Takto dokážeme zveličovat jinakost spolužáka

Zhodnocení

- Škálování
 - 0 – 100
 - palec u ruky
- Na prstech ruky 1-5
- Terč

Zhodnocení

Zhodnocení

Zhodnocení

- **Palec** = co se mi líbilo, zaujalo mě
- **Ukazovák** = na to bych chtěl upozornit
- **Prostředník** = co se mi nelíbilo
- **Prsteník** = srdcovka
- **Malíček** = na něco malého upozornit,
detail

Zdroje a literatura

Zdroje, literatura

- **Metodiky**

Odyssea

Dubec, M. Třídnická hodina

http://www.odyssea.cz/localimages/tridnicke_hodiny.pdf

Švec, J. Jak zlepšit vztahy v naší třídě

http://www.odyssea.cz/localimages/jak_zlepsit_vztahy_v_nasi_tride_2_stupen_zs.pdf

Hermochová, S. Poznáváme své spolužáky

<http://www.odyssea.cz/metodiky-osv/lekce-osv>

Scio

Kolektiv autorů Třída v pohodě

<http://pohoda.scio.cz/content/download/napadnik.pdf>

CEDU

Novák, J. a kol. Soubor aktivit

<http://www.skolaprodemokracii.cz/metodicka-podpora/prirucky-a-plakaty.html>

- **Informace o TH**

Skácelová, L. Metodika vedení třídnických hodin

<http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/19/3953/Metodika-vedeni-tridnickych-hodin>

Fialová, M. Metodika vedení třídnických hodin

<http://www.pppkv.cz/dokumenty/Metodika%20veden%C3%AD%20t%C5%99%C3%ADdnick%C3%BDch%20hodin.pdf>

Prokešová, M. Třídnické hodiny na 1. stupni základní školy

https://is.muni.cz/th/351020/pedf_m/Diplomova_prace_-_Tridnicke_hodiny_na_1._stupni_zakladni_skoly.txt

Bureš, P. Třídnická hodina jako specifická náplň práce učitele na 2. stupni základní školy

<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/111297/>

Šmatláková, K. Metodika vedení třídnických hodin na víceletých gymnáziích a středních školách

<http://www.gybu.cz/uploads/articles/790/files/Metodika-vedeni-TH-v-podminkach-viceletych-gymnazii-a-SS.pdf>

Zdroje a literatura

Zdroje, literatura

HERMOCHOVÁ, S. *Hry pro život 1*. 2.vyd. Praha: Portál, 1994.

HERMOCHOVÁ, S. *Skupinová dynamika třídy*. 1. vyd. Kladno: AISIS, 2005.

HERMOCHOVÁ, S. *Teambuilding*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006.

KARNSOVÁ, M. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995.

KOPŘIVA, P. A KOL. *Respektovat a být respektován*. Kroměříž: Spirála, 2007.

REITMAYEROVÁ, E., BROUMOVÁ, V. *Cílená zpětná vazba: metody pro vedoucí skupin a učitele*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007.

Časopis

- Třídní učitel a vedení třídy (Život bez závislostí)
- Prevence (Život bez závislostí)

- **Výcvik**

Sebezkušenostní výcvik ve vedení tříd a skupin osobnostního rozvoje KVP (Život bez závislostí, PhDr. Helena Vrbková)

5 let, 600 hodin

Více zde: <https://www.vycvikkvp.cz/>

Poděkování

Děkujeme za pozornost

Vítek Hrbáček a Petr Bureš

CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ